ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 29 ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Ուրբաթ 1 Մարտի 1889 Ուրբաթ 1 Մարտի ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 29

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամսվ՝ 6 բուբլի, երեք ամսվ՝ 3 բ. 50 կ., ամսվ՝ 1 բ., հատվ՝ 6 կոպեկի։
Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միայն ամբողջ տարուան։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի սուրբ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն տեղ։ Յայտարարութիւնների գնաւճարը 2 կ., բնկամների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Նոր-Դար»-ի հանգրուանները
Քրանիկն. — Լաբեր Կովկասեան յուշատետրէս (շարուն.)։ Ներսէսեան և Ամերիկեան (վերջ)։
Թղթակցութիւններ. — Իզմիր։ Բագու։ Լազօդախ։
Քաղաքական.—Քազաքական լուրեր։
Խառն լուրեր։
Սրեվկոյեան հանգիպումները։
«Նոր-Դար»-ի պատասխանները։
Տեղեկատու։
Յայտարարութիւններ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԴՈՒՐԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 ֆեվրվարի.— Ինչպես լսւում է, երդուեալների դատարանի իրաւասութեան սահմանափակման նախագծի քննութիւնը յետաձգուած է մինչև նրանից։

Սենատում սկսուել է Օրեօլի նահանգի ազնուականութեան առաջնորդ պ. Վ. Տիւտչեի գործի քննութիւնը, որ մեղադրւում է 35,000 ր. վատնելուն համար։

ՊԱՐԻԶ. — Մինիստրների խորհուրդը որոշեց.— դատ սկսել Ճերակոյտի անդամ Նակէի և Լագէտոր, Տիւրկէ և Լեզան պատգամաւորների դէմ, Մեղադրանքի հիմք կազմում է այն փաստը, որ Հայրենասէրների միութիւնը հեռագիրներ տարածելով կարող է զինել իր անդամներին՝ կառավարութեան դիմադրելու համար։ Մեղադրանքի մէա հիմքը կազմում է այն, որ Սազալլօի դիպուածի առթիւ միութեան հրատարակած մանիֆէստն ուղարկուեց Իգնատիեին, գեներալ Շերնիաևին և Մօսկվայի քաղաքագլխին։

ՎԵՆՆԱ.— Միլանը խնամակալութեան հետ գրաւոր պայման է կապել, որ Նատալիա թագուհուն չթոյլ տրուի Սերբիա վերադառնալու, այլ միայն թոյլ արուի Սերբիայից դուրս կարճատև տեսակցութիւն որդու հետ։ Նախկին թագաւորի համաձայնութիւնն անվաւեր կը լինի, եթէ Ալէքսանդր թագաւորը կը ցանկանայ, որ իր մայրը Սերբիա վերադառնայ։

Ունգարական սէյմում ասում են, որ եթէ Կալնօկին բալկանեան եռանդուն քաղաքականութեան հետևէը, Միլանի հրաժարումն անհնար կը լինէր։ Դելեգատների ժողովն ազմկալի պիտի լինի։ Ունգարացիները կոչում են անուն գրաֆ Անդրաշէին։

(Նբևկոյեան հեռագիրները չորրորդ երեսում)։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Փետրուարի 27-ին, ռազմա-վիրակոն ճանապարհով Թիֆլիս վերադարձաւ երկրի կառավարչական օրգանան պետ. Շերմանեանը և անմիջ իր պաշտօնավարութիւնը։

—

Չորեքշաբթի, մարտի 1-ին, երևկոյեան, Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեան նիստում, ինչպէս մեզ հաղորդում են, նոր տնօրէն ընտրութիւն է լինելու։ Մեր կարծիքով, լաւ է ամենևին տնտես չունենալ այդ դպրոցը, քան թէ նշանակուի մէկը տնտես, որ այս կամ այն հոգաբարձուի կրկտտուքը լինելով հանդերձ, զուրկ է մի հոգևոր դպրոցի, մի ամիմնարիայի տնտես լինելու ամեն հանգամանքներից։ Ինչ էլ որ չլինի, Ներսիսեան դպրոցի տնտէսը, ամենից առաջ պիտի նա տնտես ունենայ և հայոց լեզուին քաջ հմուտ լինի և մեր դպրոցական գործում մանուածապատկա նոր մարդ՝ homo novus չլինի։ Կար մի ժամանակ, որ պրուսական անպիտան սովորութիւն, որպես զի մի պաշտօն ունենան պրանք, թատրոնների կառավարիչ էին նշանակում, ժամանակ է, որ մեր Ներսիսեան դպրոցը դադարի անկէ։ Ժամանակ է, որ Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուները յիշեն, որ իրենք իրենց ընտրող ժողովրդի ներկայացուցիչ են և ոչ թէ Ներսիսեան դպրոցի ազգը և թէ այս կամ այն մարդուն բարեհաճեն եթէ կամենում են անել, պիտի է իրենց գրպանից անեն և ոչ թէ Ներսիսեան դպրոցի գանձարանից։

—

Մօսկվայ ժամանակներս Թիֆլիսի դատական պատասխանատուները քննութեան է ենթարկում գործ, որ իւր բնակարանը հրդեհ անելուն համար տաժանակիր աշխատանքի է դատապարտուած։ Գործի վիճակագրութիւնը, տեղական ուսումնարանների թերթերը կարդում են, որ շատ մեծ պիտի է եղած լինի։

—

ՇՈՒՇՈՒԻ.—Մարդասպանութիւնը մօտ է դարձել վերջին տարիներս մեր Շուշիում. հարի գլուխը կտրած՝ մարդու գլուխը կորած, մէկ է, հարցնող չկայ, ուշադրութիւն դարձնող չկայ։ Փետրուարի 23-ին, երեկոյեան ժամը 7½-ին, մի հայ մանաքի թևից և կալպիան ծախող ումն Խակ Ա. Դաւիթեանց, տանը նստած ճաշելու ժամանակը՝ գալիս են լուսամուտը ծեծում և դուրս կանչում. Խնդիր գնում է դուրս և չարագործներն ատրճանակով խփում են սրտին։ Խակոյն եղբայրները դուրս են գալիս տեսնում իրենց եղբայրը գետին գլորուած. իմաց են տալիս թուրքերի ոստիկանապետին և նոյն թաղի մի քանի հայ և թուրքի ներկայութեամբ հարցնում են, թէ ով է արձակել սորընձանակը. վիրաւորը պատասխանում է «Սամոն, Հուսէյն, Աբչակ» և մնում է։ Խակոյն բռնում են մամանախ սրած անէներս Սամոնն այն երիտասարդն է, որ անցեալ տարի, երբ յիշում են «Նոր-Դար»-ի ընթերցողները, նոյն սպանութեան կանչել էր դուրս և զոհին վիրաւորել. նա մարտի 20-ին պիտի է քննուէր այդ գործի համար։

—

«Բագուի Հայոց Մարդասիրական Ընկերութիւնը» սոյն տարուայ մայիսին տօնախմբելու է իր գոյութեան 25-ամեակը։ Այդ նպատակով, «Кав.»-ի տեղւով, կազմուած է մի մանաժողով Խ. Ս. Աստուածատրեանցի նախագահութեամբ, որ պիտի է տօնախմբութեան ծրագիրը կազմէ։

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ.—Թարմանալիս անձրևները եղանակները ախտել են. այս մի չարաթ է, որ ամեն օր անձրև է տեղում. փոխոցներում անտանելի ցեխ է գոյացել, անցնելը չատ դժուար է լինում։

—Աստուածը, չնորհիւ բանակի արժան ծախսերուն, ընկած է. այս տարի չատ խանութներ մնացին պատարկ, խանութպանները վերկենալով տեղերից փոյի կատարեալ պակասութիւն է նկատում. իսկ մեր վաճառականները կլորներում և զանազան զուարճութեան տեղերում առատապէս փող են մսխում, բայց նրը բանը գալիս է ապզային մի որ և իցէ բարենպատակ օգուտ, այդ ժամանակ ասում են «փող չը կայ, անց կաց, քեասա է»։

Մթերքները երբէք իրենց գներից չեն իջնում, ամեն բան թանկ է ծախւում—գլխաւորապէս ցորենը, ապրանք տեսակիներ (30 պ.) ծախւում է 40 բուբ., իսկ կամիր տեսակիները 36—38 բուբ., բայց բանջակը գարձեալ մնում է իր նախկին գնով։

—

Վերջին օրերս Խնդրկիխում պատահած վոխորկին այնպես ուժեղ է եղել, որ տանիքներ է պոկոտել, ծառեր է արմատով հանել, չինութիւններ է տապանով հանել։ Շատերը մինչև անգամ վախեցել են անից դուրս գալու, որովհետև դժուար է եղել հողմի ուժգնութեան դիմադրել։ Վնասը գնո չատերի չէ. բայց տեղական ուսումնարանները կարծում են, որ չատ մեծ պիտի է եղած լինի։

—

ՂԱՒԿԱՅԻՑ.—Փետրուարի 16-ին այստեղ ներկայացրին «Պէսո»-ն և «Պիչնբուայ տարրը իմ է» վոդեվիլը։ Խաղն անյաջող։ Մասնակցում էին տեսմնարանի ուսուցիչները։ Լաւ խաղացին մանաւանդ տ. և պ. Փանեանները և օր. Մելիք-Դադայեանցը։

—

Կովկասի ուսումնարանական չրջանի հոգաբարձուի կարգադրութեամբ, Կովկասի բոլոր ուսումնարանները, որոնց մէջ գիշերանոցական բաժին կայ, սկսած է որ և է աշխատութիւն ներկայացնել Թիֆլիսի յուսահատիչին։ Այդ պատճառով ներկայումս Սարգսեանների ուսումնարանը (Թիֆլիսի գաւառ.) մեծ պատրաստութիւններ է տեսնում սեղանների, նստարանների, գիշերանոցական գործիների, երկաթեայ և այլ իրերի մօդէլների, իսկ Սագարեջօի ուսումնարանը (Թիֆլիսի գաւառ.) ցուցահանդէսի համար կարգրիօլեա է պատրաստում։ Բայի այդ, «Кав.»-ի տեղւով, ուրիշ ուսումնարաններում ևս զանազան առարկաներ են պատրաստում։

—

ԼՆՆԳՈՐԱՆԻՑ. — Լնկորանը հին պատմական քաղաք է, ընկած Կասպից ծովի ափերն. Նա անցեալ ուսուց ձեռքը 1806 թ., Գեո. Աբաս-խանի թագաւորութեան ժամանակները, որ ներկայումս կոչում են Թալիշխանատներ, մօրեխից չատ են. Ունէին մի քանի դիւղեր և վարելահողեր, որոնք և կապում են պրանց կենսական աշխատութիւնը։ Այն չինութիւնները, որոնք գոյութիւն ունէին ուսուց կառավարութեան առնելուց յետոյ, բաւականի չքեղ են, իսկ թագաւոր թագը մինչև օրս էլ մնացել են Աբաս-խանին հետ հարատև։ Բնութիւնն այդպես ինչքան էլ լաւ լինի, այնու ամենայնիւ «ախ ու վախը» միշտ հետն է։ Ամայի մարդ, բարի բովանդակ նշանակութեամբ, Լնկորանում հազիւ կարելի է գտնել, բան որում անդ ու տաքութիւնը միշտ անդադար են։ Այդպիսի հետ Ջարմանալին այն է, որ ընդհանրապէս ամառը ամեն մի միջոցի ձեռք է մսխում, որպէս զի մի կերպ կարողանայ իւր ընտանիքը դուրս բերել այտեղից, մինչդեռ բազմութիւնն ախտում են անպատճառ ընդունել Լնկորանի Բադրն ինչքան էլ տաք լինի ամառը, այնու ամենայնիւ կատարեալ ապատ է մահաբեր հիւանդութիւնից։ Լնկորանի հանգչալին ջրերի համար մի ուրիշ անգամ։

Լնկորանի պէս քաղաքում, ուր մօտ 100 տուն հայ ժողովուրդ կայ, հայոց ոչ մի ուսումնարան չկայ, մինչդեռ ժողովուրդը կարող էր այդ պահասը լրացնել ամենահեշտ կերպով, քանի որ ունեցը մարդիկ այտեղ մանուկներով չեն հաչւում, այլ առհասարակ ունեցը են. Երիտասարդութիւնն իւր ժամանակը պիեսներում, պանդոկներում և անցկացնում. Լրագրի հետ անգամ չկայ այտեղ։

—

Երևի ընթերցողները յիշում են, որ անցեալներս մեծ ախտակ հանեց ամեն տեղ մեծ չափով Նուշում մաքսային ատեհանատրների կատարած խուզարկութիւնները, որի միջոցին չատ ապրանքներ, որոնք տեղական ծագում ունէին, ընդհանուրով որպէս օտարների գործ, գրաւուած էին. Այժմ «Кав.»ն հաղորդում է, որ այդ գրաւուած ապրանքների մէջ մաքսանենգ ապրանքը չատ քիչ մասն է կազմում։

—

«Նոր-Դար»-ին մարտի 1-ից բաժանորդ են գրում և վճարում են 8 բ. 50 կ.։

—

Կ. ՊՕԼՍԻ թերթերում կարդում ենք.—Նեապոլ, 25 յունուար.—Վատիկ. Նահանգապետն ի նկատ առնելով անցկացները այդնամեայ կողմի, ի Հալէպ գնացող պատգամաւորութեան մասնացուած բոլորներն՝ ի մասին ապօրինի բանտարկութեանց՝ որոց կ'ենթարկուին այդնպանակ, քանզի անխախտ պահել կ'ուզէն 249 տարիներ առաջ իրենց չնորհուած հրովարտակէն ի վեր՝ տասանորդական բաժինը արտադրութեանց արդիւնքէն վճարելու մասին ցարդ չարատեւող ապստամբական տրամադրութեանը, (ում այժ կ'ուտան նոյն իսկ Բ. Դռնէն մետաւոր անցկալով մը մէջ հրատարակեալ Պետական օրէնդրութիւնը,) երկոյս պաշտօնագիր ուղղեց տեղւոյն կառավարութեան՝ բացատրութիւն պահանջելով թէ ինչ օրինաւոր բանտարկուած էին այդնպանք, քանի որ ոչ կանոնաւոր դատավարութիւն, հետևապէս և ոչ օրինական վճիռ կար ի միջի։

Ամոյն միջնորդէն ի վեր, ապատնալից կ'երևին, ուստար ձին ակաւ տեղալ և վտարել մնդկ եղանակն որ չաջողած էր խստութեանց վարաժանն ձմրան։ Այժմ վոզոյք լի են ձեան բարձրաբերձ կոյտերով և երթևեկութիւնք դժուարացած։

Գործոց և առևտրոց կայան վիճակն ևս կը համապատասխանէ լիովին ճամբաներու անկերպարանութեան։

Միակ ապրանքն որոյ գինք չոյժ ամուր կը բռնուին վաղիւն է կասկածեան քարիւղն, որ մնուածն որ մինչև 38-40 ղրուչ կը ծախուէր տեղւոյս տղապարակին վրայ, այժմ 70-75 ղրուչ կը վճռուի, և կասկած կայ որ գնոց դղա-

լի չատկուած մնալ կրկ, քանի որ ապրանք կը պակսին և իսկորոնք սոսկալի չարչարանք կը յաջորդին։

—Մր. Հուիլը (Քարբերզում) խոստում առած է իւր վարժապետներին, որ բնաւ գինի ու օղի չի խմեն, ոչ ի տուն և ոչ և է տեղ, ուր այդ անիծեալ հեղուկի կաթիլը կայ, և կը լսենք թէ քանիներէն երդմնագիր ալ առած է։

Այս միտնաթար բողոքական ուսմունքը այցելելով կը հասնի որ բողոքական աղջկանք որպէս քրիստոսեի պատմներ, չի տալին հայ երիտասարդաց, որ չեն քրիստոսեայ կամ չունին ծանօթութիւն Տիրոջ գործին։

Հաւիլը իր մէկ աղջիկը Հրնոյ պաշտօնակատարի մը կին տուած է, մեծ աղջիկն ալ հոս յաճախորդ չգտնելով անցուցած տարի հեռու Ամերիկա տարաւ որ Զինացիի մը տայ կ'ըսեն՝ Ամերիկայէ առնուած տայդ նամակներ։

—Կը լսենք թէ՝ իբր եօթանասուն տուն Զարանճապդի Հայոց օտար կրօն ընդունելու վիճակի մը մէջ կը գտնուին։

—Կը լսենք թէ Ամերիկայ հաստատուղ Հայերէ իբր 20 տոկ Հիվրանդին ետ հայրենիք դարձածներ կան։

—Զմեռը (Քարբերզ) չոր ցուրտ մը կ'ընէ, առնասական վիճակ բաւական է գործունէութեան, արմիկ աժան և բամբակը չէ ասւիլ 30 գահեկանէն։

—Կը յիշուի թէ Վ.Վ. Սալթանը հրամայած էր քաղաքային բժշկական վարժարանին մէջ յատուկ դասարան մը հաստատել անասնաբուժութեան համար և թէ այս առթիւ յանձնաժողով մը նա կազմուած էր։

Արդ, Բարձր. Մեծ Սպարքոսը նկատելով որ այս պէտք որ ուսուր ասիլի կ'զգացուի, հրամայած է Կրթական Նախարարութեան կարելի եղածին չափ չուտով հաստատել անասնաբուժութեան դասարանը։

—Աղրիանուպոլսոյ լրագրին մէջ կը կարդանք թէ Կիւմրլճինէյի չրջակայ գիւղօրէից մէջ Օսման Աղայ անուն սեամորթ մը կ'ապրի եղեր 160 տարեկան։ Այս երկայնակեացն, որ հոգաբուժութեամբ և օտարրութեամբ կ'ապրի, կը պահէ եղեր իւր բոլոր ֆիզիքական ու բարոյական ոյժերը։ Օսման Աղայ մկրտիչի մը չինութեան պահուն ձրիաբար աշխատած և քար կրած է։

—Անցեալները Աւետիս Զօրեան ատուն անձը, գաւազանի մը վրայ արկղիկ մը յարմարցնելով, անոր երկու կողմն ալ տաճկերէն և հայերէն լուսաւ «Ապահարկղիկ, Տիրոջը ապրատութիւնը մտածեցած է» գրել տուած լինելով, մինչ չուկային մէջ ի ձայն բարբառոյ նշանակեալ յօդուածը քարոզելու փորձ կ'ընէր, ոտերնուր վրայ հասան և ձերբակալելով բանտարկեցին զինք։

Այս անձ բողոքականութեան ամէն տեսակէն հասնելէ վերջ այժմ մրկրտչականութեան կը վերադարձի։ Ի Սբ. Պետերբուրգ, որպէս և ամէն ուրկէ, բողոքականաց թուոյն կրկինը բողոքականութեան տեսակ կայ։ Հոս գրեթէ ամէն բողոքական եամ բոլ մտած է հետզհետէ Միսիոնարականութեան, Առաքելականաց, Մկրտչականաց և ի լուսն սոսկնացն Մորմոնականութեան մէջ։

—

ՌՈՒՍԻԱՑԻ ԹԵՐԹԵՐՈՒՄ ԿԱՐԴՈՒՄ ԵՆՔ.—Պետերբուրգի հոգևոր Ձեմարանը խնդրասիրողց է եղել Ձեմարանում

ատանդելի պարտքերի առարկաների մէջ մտցնել նաև երբայեցերէնը, առանձին կարգի ուսնողների համար։

—Հարաւային Ռուսիայի հոգատէրերը խնդրամատոյց են եղել, որ դէպի գըլխաւոր ճանապարհը տանող նոր ուղիներ չինուին, խնդրքի մէջ ասելացրած է, որ ցանկալի էր այդ ճանապարհները լինէին խճուղի քան թէ երկաթուղի, որովհետև մինչդեռ խճուղին կարելի է մինչև որեղ ուղեն հասցնել, երկաթուղին անհնար է և շատ թանկ նստող։

—Նորին Մեծութիւն պարսից Շահի համար, Պետերբուրգում բնակութեան համար կը նշանակուի կայսերական էրմիտաժի ապագատուհիները։

—Կալուգա քաղաքը պատրաստում է տոն տարուայ յունվարին հանդիսաւոր կերպով տօնելու իր գոյութեան 500 ամեակը։

—Նորագոյն տեղեկութիւններից երևում է, որ Ամերիկա գաղթողների թիւը չատանում է ասելի Ռուսիայից ու Իտալիայից։ 1887 թուին Ամերիկա գաղթող 383,030 հոգուց 43,683 հոգի Իտալիայից էր, իսկ 32,957 հոգի Ռուսիայից, որոնցից մեծ մասը հրէաներ են։ Իրլանդական գաղթականութիւնը, որ առաջ ամենից ասելի էր, այժմ սկրսել է պակասել։

—Ֆինանսների մինիստրութեան մէջ նոր ծրագիր է մշակւում արտասահմանից ստացուող ապագրական արդիւնքները—բանկերը և այլն բարձր տուրքի ենթարկելու։

—Ռուսաց արդիւնագործութեան և առևտրին օժանդակող ընկերութիւնն ստացել է Ռուսիայում դերձակների գործոց քանուլու նախագիծ՝ Պրուսիայում, Վենետայում, Բելգիայում, Փարիզում և Լոնդոնում եղած այդպիսի գործոցների նմանութեամբ։

—Ռուսական կայսերական երաժշտական ընկերութիւնն առաջարկում է Պետերբուրգի Հարտարապետական ընկերութեան միջոցով, թէ մրցումն է բացուած Կայսերական Մեծ թատրոնի կօնսերվատօրիայի չինութեան նախագիծ կազմելու համար։

—Մի քանի հոգի ընկերութիւն են կազմել Պարիզում, համաչափային ցուցահանդէսի միջոցին ռուս այցելուների համար բնակարաններ պատրաստելու համար։ Այդ բնակարաններում կը լինին ռուս ապառաւներ և կը հրատիրուին առանձին առաջնորդներ՝ չիչերոններ։

—Մօտիկ ժամանակներս առանձին հրատարակութեամբ լոյս կընծայուին օրէնսդրութեան մի քանի մասերը, որոնք բոլորովին նոր, բարեփոխուած կը լինին։ Առանձին հրատարակութեամբ լոյս կը տեսնուին նաև պատասխանատուների, հիւպատոսական և այլ օրէնքները։

—Այս տարի մատրութեան կայ բաւական մեծ հանդէսով տօնելու Նիժնիյ-Նովգորոդի հիմնադիր Մեծ Իշխան Գէօրգիյ Վսեվոլոդովիչի ծննդեան 700 ամեակը։

—Ներկայումս Օդեսայում և Սեաստոպոլում կատարուած է մեծ քանակութեամբ ապրանք, որ ուղարկուելու է Կովկաս։ Դրա պատճառն այն է, որ ուղղա-վիրակոն ճանապարհը ձեռն հիւծերով և կոյտերով փակուած է։ Շոգենաւերի պակասութիւն է զգացուում։ Օդեսա և Սեաստոպոլ եկած նաւերը բեռը դատարկելուց յետոյ անմիջապէս բեռնաւորուում են և ճանապարհ ընկնում Դրանից վաճառականութիւնն և վաճառականները մեծ վնասներ են կրում։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ *)

Ա

Ա ր ա գ ի ր

ԲԱԺԻՆ Ա.—Երկրագործական բերք։

ա.—Հացահատիկները—ցորեն, գարի, եղիպտացորեն (սիմինտր), կորեկ, դամի, քրինձ (չալտուկ), ձաւար, վարսակ և այլն ոչ պակաս քան մի պուդ և նրանց հետ էլ բոլոր փոքրիկ խրձեր հասած հունձից կազմած։ Բրինձը, ձաւարը, դամին և կորեկը մաքրած և անմաքրելու Ցարդ և ձևացած։

Բ.—Ի ցոյց տրուած հայաշատիկներից պէտք է որքան հնար է այն գլուխներով լինին, ինչպէս որ ծախւում են։ Ցանկալի էր հացահատիկների ամեն տեսակի օրինակներ ունենալ, մաքուր, ուրիշ հատիկներից ազատ։ Մինիմում ժամանակ չորի և անչորի տեղերինը չոր-չորակ ներկայացնել։

Գ. Ձարակախոտեր։ Համող կամ առաջարկուող ձարակախոտերի փոքրիկ խրձեր. ճօնչա և այլն։ Սերմերը պէտք է 10 ֆունտից պակաս չլինին, նրանց հետ էլ նրանց բոյսի փնջերը ծաղկած միջոցին քաշած։

դ.—Իւղային բոյսերի չորացած նմուշներ — կնճիթ, կանեփ, կտաւատ, պերչակ և այլն։ Զիթապտուղ։ Սերմերը և զիթապտուղը 10 ֆ. պակաս չպիտի լինին։

ե.—Մեծ մանելու համար գործածուող բոյսեր, բամբակ. նրա տեսակներից—տեղական և օտարերկրեայ, թևերը մաքրած և չմաքրած. պէտք է ցոյց տալ ինչ մկրճոյով է մաքրուած։ Բայց որ սրճատով. տերմեր տեսակների բամբակ։ Սերմ և թել չպէտք է ներկայացնել 10 ֆունտից պակաս։ Կանեփը, կտաւատը և այլն միւսի փոխանակ ճկած և չճկուած։

զ.—Ներկուելու համար և ներկելու ասելի թերթաւոր ծխախոտի նմուշներ։

Է. Քերթաւոր ծխախոտը պէտք է ուղարկել ցուցանդէս այն ձևով, ինչպէս որ կապւում է պահպանելու և ուղարկելու համար։ Ծխախոտի սերմերը ¼ ֆ.։

ը.—Ներկային բոյսեր—ոսպան և այլն։ Այդպիսի բոյսերից ստացուող ամեն տեսակ ներկեր։

թ.—Դրուածքներ, հողի նմուշներ, գանազան առարկաների տարրալուծութեան և երկրագործութեան վերաբերեալ վիճակագրական տեղեկութիւն։ Գրաբուխական չինութիւնների նախագծեր, կուլտուրական կարասիներ և այլն։ Երկրագործական միանակար միջոցների ժողովածուներ։ Անպիտան իռուներ (անբան բոյս՝ ծաղկած միջոցին հաւաքած)։

ԲԱԺԻՆ Բ.—պատրաստութիւն և բանջարաբուծութիւն։

ը.—Ամեն տեսակ պտղատու ծառերի և թուփերի տեսակները. ճիւղեր և սերմեր. ապրուցրած կանոնաւոր ամեն ձևի ծառեր։

Ը.—Ամեն տեսակ թարմ պտուղ տեսակի և անուան յիշատակութեամբ։

ժ.—Զոլացրած և այլ տեսակ գործածուած բոյսեր — մուրաբա, չուխելա, բաքսուզ, դօշաբ և այլն։

ի.—Պտղատու ծառերի և թուփերի սերմեր։

ժէ.—Փշալի և տերևաւոր պնդածառեր և թփեր, պահպանուած և ազատ օդի մէջ մնացուց։ Կարելի է նոյնպէս ջերմանոցային և այլ բոյսեր և ծաղիկներ՝ միայն անձնական հակումութեամբ։

ժը.—Դեղաբոյսերի սերմեր։

ժէ. ժը և ժէ.—Բանջարային և բօստանի թարմ, չորացրած և զանազան ձևով պատրաստած բոլորեր և սերմեր։

ժը.—Բուժական վայրենի և մշակած բոյսեր։

ժէ.—Պաղատու բոյսերի մշակման, մաքրելու, տեղափոխելու, չորացնելու և այլն համար գործածուող գործիքներ, միջոցներ և այլն։

ի.—Պտուղների և բանջարների լուսանկարները տերևներով և ճողունով։ Պարտիզպանական ուսումնարանների նախագծեր, հաշուեկշիռներ, նկարագիր —միանակար միջոցների և այլն։

Կարող են այստեղ մատնակցել նաև ուսական և օտարերկրեայ ցանկացողներ։

ԲԱԺԻՆ Գ.—Դինդործութիւն։

ի.—Նմուշներ Կովկասում և Անդրկասպեան երկրներում պատրաստած գինիների՝ ամեն մինից ոչ պակաս քան 2 չիչ։

իէ.—Գինեգործութեան կողմնակի բերքեր—ողի, քացախ, գինու քար, չորացրած թթխմոր և այլն։

իէ.—Գինեգործութեան մէջ գործածուող զանազան գործիքներ. պահեստանների նախագծեր և այլն։

իը.—Գինի պինդու գործիքներ։

իթ.—Զանազան հիւանդութիւններից և միջատներից վնասուած որթերի տերևներ, չիւեր, արմատներ։ Վնասակար միջատների և պարազիտների ժողովածու։ Տնկար գինու նմուշներ։

իէ և իը կէտերի վերաբերմամբ կարող են մասնակցել և ոչ-կովկասցիները։

ԲԱԺԻՆ Դ. Շերամապահութիւն և մեղուաբուծութիւն։

իը.—Շերամի տզի կերակրելու գործիքներ և յարմարութիւններ։

իէ.—Բաժանած և անբաժան, չորացրած և մանրած բուժարներ։

իը և իէ.—Սերմեր տապակների թիթեղների հետ և պատրաստած. Գործիներ։

ը.—Մետաքս ձեռքով և գործիներով փաթաթած, գործիներ, մետաքսորներ։

ը.—Ցնայլին, գործարանային և կիսագործարանային փաթեթաց, գործիներ։

ը.—Կարելու և այլ մետաքսներ, գործիներ։

ը.—Ներկած մետաքս՝ անալին և գործարանային գոյն. նիկրեր, գործիներ, յարմարութիւններ։

ը.—Հասարակ ցոյց, նկարներ, գրուածքներ և ձեռնարկներ։

ը.—Մետաքսագործական արդիւնագործութիւն։

ը.—Փեթակներ և գործիներ։

ը.—Մեղր, մոմ և մոմի բերքերը։

ը.—Մեղրաբեր բոյսերի ժողովածու մեղրաբուծութեան հատկածոյք, ցուցակներ, պատկերներ, գրուածքներ, գործիներ և այլն։

ԲԱԺԻՆ Ե. Կաթնատնտեսութիւն, անասնապահութիւն։

ը.—Կաթ, հում սեր, մածուն, պանիր, և այլն։

ը.—Կուժիս, կէֆիր և կաթնային օղի։

ը.—Տեղական և եւրոպական ձևով պատրաստած իւղեր։

ը.—Ներոպական ձևի պանիրներ։

ը.—Տեղական ամեն տեսակ պանիրներ, չոր, չորացած և այլն։

ը.—Ներկեր իւղի և բանջի համար և ուրիշ ուրիշ առարկաներ այդ նիւթերի համար։

ը.—Առանձին մասնաւորութիւններ կարագիր, նկարներ և այլն և այլն։

ը.—Ամեն տեսակ գործիներ, սանդներ և այլն։

ը. Ջննութեան համար գործիներ։

ը.—Իշ և ը-ին կարող են մասնակցել նաև ոչ-կովկասցիները։

ը.—Բուրդ, մազ, խոզի և այծի մազ, ուխտի բուրդ։

ը.—Իւղ և ճարպ.

ը.—Միսած և միւս տեսակ մսեր ապրանքի ամեն տեսակ կենդանիների, գառնրայ, ապուխտ, երշիկ և այլն։

(Վերջը միւս անգամ)

ԵՒՐՈՊԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ *)

(Ռուսական դրութեան խնդրի առիթով)

(Վերջ)

Արդիւնաբերական պայմանների այդպիսի սարսափելի անհաւասարութիւնը վերջ ի վերջոյ եւրոպական ժողովուրդներին կը հասցնի կատարելու աղքատութեան և անկման, իսկ Միացեալ-Նահանգներին միջոց կը տայ անհասա-

*) Տես «Նոր-Դար» № 28։

կան կողմից (արհեստ և ամեն կողմից) աշխարհիս վրայ տիրապետու։ Եւրոպան նոյն իսկ այժմ իր նապոլէոնների, Բիսմարկների, Մօլտկէների համար ծանրապէս աւժում է, իսկ մօտիկ ապագայում կը տուժէ... կատարեալ մանկութեամբ։ Միացեալ-Նահանգներն եւրոպային կատարելապէս իրեն կենթարկէ, անասնական կողմից կը ճնշէ նրան և իրեն հարկատու կը դարձնէ... Եւրոպային ապառնացող, և այժմեանից իսկ սկսած, անկման առաջը կարելի է առնել այնպիսի միջոցներով, որոնք կարողանային հնար տալ եւրոպական ապրելու և արդիւնաբերութեան առնել այնպիսի արագութեամբ, ինչպէս այդ տեղի է ունենում Միաց.-Նահանգներում։ Բայց այդպիսի հրաշքներ գործող միջոցներ չկան. իսկ ազգական դրութիւնից առաջացած թշուառութիւնները ժամանակի հետ օրհասական կերպով պէտք է մեծանան, ըստ որում եւրոպական պետութիւնները այժմ սահման են այնպիսի հարթ մակերեսի վրայ, որի վրայ կանգնելը չատ գժուար է։ Մի կողմից էլ ազգական գրութիւնն ատկ ձեռնտու կերպերի ծանր պայմաններն ստիպում են չատերին Եւրոպայից Ամերիկա գաղթելու, այդ գաղթականների մեծ մասը, բնակուելով Մ.-Նահանգներում, ուժեղացնում են վերջինս արդիւնաբերող ոյժը։

Մինչդեռ եւրոպական բոլոր ազգերն իրենց բոլոր ճիգը թափում են, որ միմեանցից գերազանցեն ապառազինութեամբ և պատերազմական պատրաստութիւններով և միայն մի նպատակ են ապառում, որ ամբողջ Եւրոպան մարդկային արեան վտակներով ողողուն, Ամերիկայի մայր-ցամաքի ազգերը՝ Միացեալ-Նահանգների նախաձեռնութեամբ պատրաստում են միմեանց ձեռք կարկառելու և իրենց միացեալ կոպերն ամուր ամրապնդելու։ Ինչպէս յայտնի է, Միաց.-Նահանգների վարչութիւնն ամերիկեան ինքնագործ հանճար

նները, գոփ ու զուռնայի ձայները աչխարհ էր բռնում, այժմ նրանք չկան, ամեն տեղ, ամեն գիւղ կարծես ապաշրուած, ախտը ապտակ նայում է իւր մութ ապագային... Վաճառականներն ասւտուր չունին, նստում թուղթ են խաղում։

Գնահատները չունին առաջուայ նման պահից և ուրիշ եկամուտներ, ոմանք չջնում են գիւղ գիւղ ժողովարարութիւն անում, և կամ ժամի խանկ ու մոմից վեր առնում ծախում ապրելու համար։ Միայն թչուառ երկրագործ գոնա է, որ չինքը ծուռ, տպաստում է վերնախնամ Արարչի առանձին անօրհնութիւնն Վերջապէս՝ հին հաղար ութ հարիւր ութսուն և ութ տարեկիր ժողովրդին խաչելով մաշելով թողել գնայ, անմնացք նոր տարին ինչ ունի առելիք։ Նոր տարւայ համար նոյ օրացոյցը չի տիեզերս յուսահատ ժողովրդին, էֆիմերզուց Հայ առաքելը ծախու առած, հրատարակում է, որ ներկայ 1889 թուականն ուսուցիչների-լուսիչների է խաղաղական Այս բաբեզուչակ մարգարէութիւնը մուսոմ յուսադրում է ժողովրդին, որը անհամբեր ապասում է գալստեան-աստուան ամիսներին, որ գէթ նոյն յուսարարական գուշակութեան համաձայն գոնէ մի կաթ ցորեան հայ ու ապրի ապաշխարել։

Ջնայելով մեր մեռ գիւղացիների անասանելի գրութեանը, Իգդիրն այսօր վերին տասիճանի երկպառակ գրութեան մէջ է։ Այս քանի տասնեակ տարի Իգդիրում բուն գրել—հաստատել է երկպառակութեան արմատը, և քանի գնում ատստականում է։ Կաստակցութեան ոգին այն աստիճանի լարուած էր, որ ոչնչով մէջտեղ չէին թնդասում միմեանց հիմնովին ջնաւելու։ Գեռ իրեն չհակացած կաստակցութեան պատկանող մարդիկ երեխան անգամ ցոյց է տալիս ատելութիւն-վրէժխնդրութիւն դէպի հակառակորդը։ Սրկպատակութեան չարչիռ այսօր Իգդիրու եկեղեցին ամենայատուկած եկեղեցին է։ Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցու պատերը չատ չատով փակուած կլինէին, եթէ ուսուցչական խմբի համերաշատ աշխատութիւնը չլիներ։ Գոք կը տեսնէք ամեն օր տեղի պատարագների դռներում դեգերելիս հարիւրաւոր իգդիրցի, իսկ դէպի գըլուխները երես դարձնող ոչ երբէք։ Պատճառը նոյն տեղի ուսուցչական խմբին, ոչ գրական երեկոներ կազմելով, մի քանի իգդիրցու երես է տեսնում դպրոցը։ Իգդիրու հատարակութեան կուսակցութիւնը միմեանց ջնաւելու, գրեթէ գատարաններում է, իսկ սէյռէրներին, սերտցողներին եկեղեցուն Մէկէ ամէն չէ իգդիրցուն, երբ հետաւոր ազգական գիւղացին Իգդիր մանելով ասում է. «Փառք Բարերարին, որ մինչ Իգդիրից հետու ենք և նրա պէս միմեանց ատն չենք քանգամ»։ Ըստ իս երբ Իգդիրում գոնաւելին բարեխիղճ-բանիմաց քահանաներ, այսքան չարիք չէր գործուել Իգդիրում. բայց ափսո է։

* * *

ԲԱԳՈՒ, 18 փետրուարի.—Առաջիկայ է պատուական «Նոր-Դար»ի այս տարի № 19-ը Բագուում եմ «Բագու, 23 յունուար» Թղթակցութիւնը, որ վերաբերում է Բագուի ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու պ. երէցփոխի հաշուետուութեան, որին ներկայ լինելու բազդ չունենալով, ասելորդ չեմ համարում ու «Կէն»ի ներկայացրած յօդուածի մասին մի երկու խօսք ասել՝ ուշադրութեան արժանի մի քանի կէտեր նկատելով նրա մէջ։

Բագուի ս. Լուսաւորիչ մայր եկեղեցու նորընտիր երէցփոխի «Ի գիտութիւն հասարակութեան» ներկայացրած հաշուից երևում է, որ ս. 1-ն յունուարի 88 տարի մնացել է մայր գումար 6816 ր. 15 կոպէկ։ Յունուարի 8-ին մեր կողմից ուղարկուած 1500 ռուբլի, 9-ին՝ 1000 ռուբլի, 10-ին՝ 1000 ռուբլի, 11-ին՝ 1000 ռուբլի, 12-ին՝ 1000 ռուբլի, 13-ին՝ 1000 ռուբլի, 14-ին՝ 1000 ռուբլի, 15-ին՝ 1000 ռուբլի, 16-ին՝ 1000 ռուբլի, 17-ին՝ 1000 ռուբլի, 18-ին՝ 1000 ռուբլի, 19-ին՝ 1000 ռուբլի, 20-ին՝ 1000 ռուբլի, 21-ին՝ 1000 ռուբլի, 22-ին՝ 1000 ռուբլի, 23-ին՝ 1000 ռուբլի, 24-ին՝ 1000 ռուբլի, 25-ին՝ 1000 ռուբլի, 26-ին՝ 1000 ռուբլի, 27-ին՝ 1000 ռուբլի, 28-ին՝ 1000 ռուբլի, 29-ին՝ 1000 ռուբլի, 30-ին՝ 1000 ռուբլի, 31-ին՝ 1000 ռուբլի, փետրուարի 1-ին՝ 1000 ռուբլի, 2-ին՝ 1000 ռուբլի, 3-ին՝ 1000 ռուբլի, 4-ին՝ 1000 ռուբլի, 5-ին՝ 1000 ռուբլի, 6-ին՝ 1000 ռուբլի, 7-ին՝ 1000 ռուբլի, 8-ին՝ 1000

րական ճաշեր համագամ խորհրդների և քաղցրեղենների առթիւ։

*** Պարիզի համաշխարհային ցուցահանդէսի մէջ օդային պլոտ կայանայ և գնդացկահրների մրցահանդէս, որի մէջ օդային բոլոր գեղեցկահրներն էլ միասնական պէտք է ասպարեսած լինեն։ Մրցանակներն են, մէկը—30,000 ֆրանկ, երկուսը—2,000-ական և վեցը—1000-ական։

*** Անգլիացի մի և սպարաչախ առևտրով, այս տարի հրարգևային մեծ վիժումներ պլոտ տալի ունենան։ Այս տարի պէտք է լինեն և զօրեղ փոթորիկներ։

ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(«Հնչ-նոյնն փոքր-ինչ-ննչ»)

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 28 փետրվար.— Բուխարեստի գեսպանութիւնն երեկ հանդիսաւոր ընդունելութեամբ ներկայացաւ Թագաւոր Կայսրին և Նորին Մեծութեան Էմիրի կողմից մատոյց ընծաներ և 10 ձի ոսկէ և արծաթէ հարուստ սարքով և թանկագին զարդերով. այնուհետև գեսպանութիւնը ներկայացաւ Թագուհի Կայսրուհուն և Թագաժառանգին։

«Граждан»-ը հաղորդում է իբրև լուր, որ Անգլիասպեան երկիրը ենթարկուելու է Թուրքիստանի գեներալ-նահանգապետութեան։

ՍՕՖԻԱ.—Կառավարիչները թոյլատրեցին սինոդին գումարուել միայն այն պայմանով, որ միտրոպոլիտը գրաւոր կերպով ներողութիւն խնդրէ, որ Հոգևորականութիւնը Կորուրգեան պրինցին հաւատարիմ հպատակութեան ուղերձ ներկայացնէ և շրջաբերականներով հրաւէր կարդայ կառավարութեան հպատակելու։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

Սալխան, բժ. Ա.-ին.— «Լուսաղեմի կործանումը» կարող էք ուղարկել. հետաքրքիր գործ է դա։

—

Դերբէնդ, Կ. Կ. Մ.-Շ.-ին.— Ուղարկեցէք «Մխալաա և իր վնասը» գրքոյկից յիսուն օրինակ. չատերն են ցանկանում առանալ այդ օգտակար գրքոյկը։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ։

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Բագուի նահանգական վարչութեան մէջ մարտի 16-ին աճուրդ է նշանակուած (կրկնաճուրդով), կապալով տալու Շամախու քաղաքային կշիռը մինչև 1892 թ. յունվարի 1-ը։

Մանրամասնութիւնները նոյն վարչութեան մէջ կարելի է տեսնել։

—

Բագուի կապանոնի պալատում մարտի 24-ին աճուրդ է նշանակուած (կրկնաճուրդով) կապալով տալու համար՝

Ա. Գաբայի գատաստ Ղզլ-Բուրունեան պահնորդների համար հում ապրանից երկաթյարդ չէնքի կառուցումը —3201 ր. 45 կոպէկով։

Բ. Գաբայի գատաստ Եալչինեան պահնորդների համար հում ապրանից երկաթյարդ չէնքի չինութիւնը—3,803 ր. 45 կոպէկով։

Մանրամասնութիւնները նոյն տեղ. յայտարարութիւնները տալնոյնպէս նոյն տեղը։

—

Ալէքսանդրապօլի գատաստական ատեանի նահանգատան մէջ մարտի 6-ին աճուրդ (կրկնաճուրդով) է նշանակուած՝ Ալէքսանդրապօլ քաղաքի 52 լապտերների վառելը կապալով տալու գործը։

—

Թիֆլիս-Խաչ-Շուբայի գիւղատնտեսական հետազոտական յանձնաժողովում մարտի 17-ին վերջնական աճուրդ է լինելու՝ հետազոտութեամբ նոր իսկ չինելու և հինները նորոգելու գործը կապալով տալու համար։

—

Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան մէջ մարտի 16-ին աճուրդ է նշանակուած (կրկնաճուրդով), կապալով տալու Շամախու քաղաքային կշիռը մինչև 1892 թ. յունվարի 1-ը։

Մանրամասնութիւնները նոյն վարչութեան մէջ կարելի է տեսնել։

—

Բագուի կապանոնի պալատում մարտի 24-ին աճուրդ է նշանակուած (կրկնաճուրդով) կապալով տալու համար՝

Ա. Գաբայի գատաստում Ղզլ-Բուրունեան պահնորդների համար հում ապրանից երկաթյարդ չէնքի կառուցումը —3201 ր. 45 կոպէկով։

Բ. Գաբայի գատաստում Եալչինեան պահնորդների համար հում ապրանից երկաթյարդ չէնքի չինութիւնը—3,803 ր. 45 կոպէկով։

Մանրամասնութիւնները նոյն տեղ. յայտարարութիւնները տալնոյնպէս նոյն տեղը։

—

Ալէքսանդրապօլի գատաստական ատեանի նահանգատան մէջ մարտի 6-ին աճուրդ (կրկնաճուրդով) է նշանակուած՝ Ալէքսանդրապօլ քաղաքի 52 լապտերների վառելը կապալով տալու գործը։

—

Թիֆլիս-Խաչ-Շուբայի գիւղատնտեսական հետազոտական յանձնաժողովում մարտի 17-ին վերջնական աճուրդ է լինելու՝ հետազոտութեամբ նոր իսկ չինելու և հինները նորոգելու գործը կապալով տալու համար։

—

Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան մէջ մարտի 16-ին աճուրդ է նշանակուած (կրկնաճուրդով) է նշանակուած Ախալքալաքի գաւառական վարչութեան շէնքերի նորոգութեան գործը կապալով տալու համար՝

Ա. Ախալքալաքի գաւառական վարչութեան շէնքերի նորոգութեան գործը 1,658 ր. 40 կոպէկով։

Բ. Կայրէմի և Սղնախի կայարանների մէջ Նուկրեանի գատախազի վայ քարէ երկու խողովակ (0,5 սաժէնանոցքով) և մի յիսնատան (3 ս. երկարութեամբ) չինելու գործը. Նոմոպլա և Ախտալա գիւղից մինչև Ջապարիալայի չորքանի սահմանը մի հատ 8 սաժէնանոց, մի հատ 5 սաժէնանոց և 3 հատ 3 սաժէնանոց վայոլ կամրջի 14 բէլանայ քարափատ 0,66 սաժէնանոց և 6 նոյնպիսի 2,25 սաժէնանոց կամրջի չինութիւնը —20,103 րուբլի 3 կոպէկով։

Մանրամասնութիւնները կարելի է տեսնել Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան չինարարական բաժնում, ամէն օր, բացի տօն օրերից։

—

Թիֆլիսում, ճանապարհների հաղորդակցութեան Կովկասեան շրջանի վարչութեան մէջ, Թիֆլիսում, մարտի 8-ին տեղոյն կրկնաճրդի նշանակուած է աճուրդ՝ կապալով տալու Մայկոպ-տուապսէի ճանապարհի վրայ երկու կատ խճուղի չինելու գործը 14,75 վերստ երկարութեամբ—17,123 ր. 9 կոպէկով։ Մանրամասնութիւնները յիշեալ վարչութեան մէջ կարելի է տեսնել ամէն օր։

—

Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան մէջ այս մարտի 20-ին աճուրդ է նշանակուած, երիք օրից յետոյ կրկնաճուրդով, կապալով տալու Ս. Թիֆլիս-Մանգլիսեան խճուղու համար 540 խորանարդ սաժէն խիճ մանսկարարելու գործը 17,135 ր. 32 կոպէկով։

Բ. Բօրժոմ-Ախալքալաքի ճանապարհի վրայ այս տարի չինած խճուղու կատները նորոգելու համար 363 խորանարդ սաժէն խիճ մանսկարարելու գործը—10,666 ր. 69 կոպէկով։

Մանրամասնութիւնները կարելի է տեսնել Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան չինարարական բաժնում։

Մանրամասնութիւնները կարելի է տեսնել նահանգական ինժեներական վարչութեան մէջ, Նոմոպլա և Թիֆլիսում մի երանոցում։

—

Ձանապարհների հաղորդակցութեան Կովկասեան շրջանի վարչութեան մէջ, Թիֆլիսում, մարտի 16-ին նշանակուած է աճուրդ, առանց կրկնաճրդի, կապալով տալու համար Սև-Ծովեան 2-րդ դիստանցիայի բանում հետևեալ գործերը։

Ա. Խօջիկա, Բաւու, Լօօ և Խորդա գետերի վրայ չինակների մէջ հօղատախտակով չորս հատ երկաթէ կամուրջների չինութիւնը—24,434 ր. 8 կոպէկով։

Բ. Նոյն 4 կամուրջների համար պիտոր, ուղի, մուտքեր չինելու գործը՝ խճելով, 19,698 ր. 68 կոպէկով։

Գ. Վերոյիշեալ 138 սիւներ կանգնելու գործը 992 ր. 87 կոպէկով։

Դ. Գօշիկ գետի վրայ, 67-րդ վերստի վրայ, փոք սաժէն երկարութեամբ քարէ պիտակի վրայ փայտէ կամուրջ չինելու գործը 6,586 ր. 52 կոպէկով։

Ե. Նոյն տեսակ մի կամրջի չինութիւնը Սոչիի և Նաւագինակի մէջ 2-րդ վերստի վրայ 5,245 ր. 82 կոպէկով։

Բոլոր գործի արժէքը գնահատուած է 56,957 ր. 98 կոպէկ։

Պայմանները և մանրամասնութիւնները կարելի է տեսնել նոյն վարչութեան մէջ ամէն օր։

—

Բաքուի տեղային զօրագունդի համար հարկաւոր միս, լոյ և կազամբ մատակարարելու կապալը աճրդով պլոտի տրուի, առանց կրկնաճրդի, սոյն մայիսի 12-ին Պաշմաններում կարելի է տեսնել ամէն օր, բացի կիրակի և տօն օրերից, զօրագնդի կանցելիարիայում։

—

Անդրկովկասեան արևելեան կողմի ձկնաբուծարանների վարչութիւնը յայտարարում է, որ Բագուում, նոյն վարչութեան մէջ, սոյն 1889 թուի յունիսի 1-ից մինչև 1891 թուի յունիսի մկը արբունի ձկնորսարանները կապալով տալու համար աճուրդ է նշանակել ապրիլի 18-ին։ Կապալով պիտի տրուին Խօջալինան ձկնորսարաններից № 6-ը, որի աճուրդը կ'սկսուի 625 րուբլուց. Ջևատի № 10-ը—կ'սկսուի 800 րուբլուց, Կովսալինան № 11-ը—կ'սկսուի 1000 րուբլուց և Աստարայի № 29-ը, կ'սկսուի 274 րուբլուց։ Պայմանները ու քարտէզը կարելի է տեսնել և առանալ սոյն օր, բացի տօն օրերից, ժամը 10—2-ը, Բագուում, ձկնորսարանների վարչութեան մէջ։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՕԳՈՏԵՑ.

1889 թ. Փ.	Մարտ 31 օր.	ՏՅԶԱ Հայկ. թ.
1	Դշ. աի. ժ օր մեծ պասի։ Մահկանաի 22. Լուսնի 12. Ն. Տ. մարտ 13.	
	Գիշեր և ցերեկ միջին թուով 12 ժամ է. ցերեկը երկարում է մարտի մէջ մինչև 2 ր. 40 վ., Պր. Յոգում է 6 ժ. 17 վ., մայր է մտնում 6 ժ. 13 վ.	
2	Եչ. բձ. ժա օր մեծ պասի։ Մահկանաի 23. Լուսնի 13. Ն. Տ. մարտ 14.	
	Ն. Կ. Մ. Կայր Ալէքսանդր III-ի թաղադրութեան օրը. Հայ և Ռուս. ուսում. աշակերտներին արձակուրդ։	
3	Ուբ. րկ. ժբ օր Մ. պասի։ Մահկանաի 24. Լուսնի 14. Ն. Տ. մարտ 15.	
4	Շբ. գձ. ժզ. օր Մ. պասի։ Երեսաղմի Կիւրեղ Հայրապետի և միւս Կիւրեղ Եպիսկոպոսի և նրա մօր Աննայի ծնունդ։	
	Մահկանաի 25. Լուսնի 15. Ն. Տ. մարտ 16.	
	Աբ. ծագում է 6 ժ. 13 վ., մայր է մտնում 6 ժ. 7 վ.	
5	Կբ. գկ. ժէ օր Մ. պասի։ Աճատնատակի յիշատակ։	
	Մահկանաի 26. Լուսնի 16. Ն. Տ. մարտ 17.	
	Վերջին քառորդ լուսնի։ Մրրկայնը հոգմիս. իսկ ամանք՝ մէկ ամսամած և ցուրտ։	
6	Բշ. գձ. ժե օր Մ. պասի։ Մահկանաի 27. Լուսնի 17. Ն. Տ. մարտ 18.	
7	Գշ. գկ. ժզ օր Մ. պասի։ Մահկանաի 28. Լուսնի 18. Ն. Տ. մարտ 19.	
	Աբ. ծագում է 6 ժ. 7 վ., մայր է մտնում 6 ժ. 10 վ.	
8	Պշ. աձ. ժէ օր Մ. պասի։ Մահկանաի 29. Լուսնի 19. Ն. Տ. մարտ 20.	

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

GUARANA

De GRIMAULT et C-ie
Pharmaciens à Paris
autorisé en Russie

ԳՈՒԱՐԱՆԱ

Պարբկի Գրիմօ և բնկ. Դեղավաճառների

Սոյն վոչու մի ծրարը բաւական է ամենաստամոքի գլխացաւը, ամենազօրեղ անգաղը (migraine-мигрень) բժշկելու։ Այս բուսական դեղն իւր բնական կազդուրիչ յատկութեամբը մեծապէս օգնում և բժշկում է փորացաւը։ Ընդունվում է փոքր ինչ շաքարաւած ջրի մէջ ածելով։

Ամեն մի տուփ մէջ 12 ծրար կայ, որոնց վրայ գտնվում է Grimault et C-ie ստորագրութիւնը։

Ծախվում է Պարբկ, Վիվիէն փողոց № 8, դէպօում և գլխաւոր դեղավաճառների մօտ։ Տ

(Մ.) գ 27—20

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵՒՆ ՄԵՂՔԵՐ»

Հրատարակեալ գրատան՝ ծանոթանալու համար իրենց ջրային կազմուածքը խանդարածների համար։

Հեղ. Դ-ր Լոքենցի

և ուսուցչ հրատարակութիւն Դ-ր Բ-լի

Գինն է 1 րուբ.

Այս օգտակար գիրքը պարտադրում է իւր մէջ չատ խրատներ, որ կարող են ազատուել հիւանդներն վերոյիշեալ ախտի վնասակար հետևանքներից և վերականգնել խանգարած ոյժերը և առողջութիւնը։ Այս գիրքը հրատարակած է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէից։

Հրատարակութեան պահեստն է Օտտօ Ասպերգէրի մօտ Լայպցիգում (Otto Asperger Leipzig) (Սաքսոնիա)։ Օտարազգացիները չեն վճարում։

(Մ.) 52—2

„ԵՂԲԱՐՔ ԾՈՎԵԱՆԵԱՆՆԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.“

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

Սիմոն փողոց, տ. Յովհաննեսի, №№ 3 և 4.

Գնում է և վաճառում է % % թղթեր, փոխադրում է Բաքու, Բաթում, Օպեսա, Մոսկվա և պրոտեստներ և փոխ է տալիս ՆԵՐՔԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԵՐԻ ԳՐԱՒԱԿԱՆՈՎ, ԱՌԱՋԻՆԸ—235 րուբ., ԵՐԿՐՈՐԴԸ—225 րուբ.։

Խազատոմսերը ապահովացնում է իւրաքանչիւրը 75 կ.։

Պ.պ. օտարաքաղաքացիները պէտք է ուղարկեն 15 կոպ. գրոշմաթղթային մարկա (երթ. марка) և պատի ծախքը։ 3—2

ԴԵՊՕ

Կ. Մ. ՇՐԵԳԷՐԻ ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏԱՆ

ՕԾԱՂՆԵՐ ԵՒ ԳԱՑՆԱԿՆԵՐ

ԾԱԽՈՒ ԵՒ ՎԱՐԶՈՎ

Ընդունում են քերել պոլո- երաշխաւորութեամբ պրոպոր- ընդերութիւնների պարիքներից հանձնած։

Գօլովինսկի պրօսպեկտ, տունը № 8.

(շբ. 2) 50—13

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Գործ է ածւում ոսկրացաւը, ընչաքաղց գործարանների գրգռումը, խարիսխը, կրծքի գրգռումը, ուռուցքը, վերքը, այրուածքը, մարմնի ցրտահարութիւնը, կոշտը և ամեն տեսակ մորթի պնդութիւնները բժշկելու համար։ Վաճառւում է բոլոր դեղատներում. (պահանջել սեպհական ստորագրութիւնը)։

(Մ.) 20—6

Վ. Ա. Ձ. Ա. Ր. Ա. Տ. Ի. Ն

ԵՂԲ. ԱԲՈՎԵԱՆՑ

Այսու յայտարարում ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ արդէն ստացած է մեծ քանակութեամբ գասական տեարքը զանազան գծերի, որոնց ասոյլն փեռկի արժէքն է 3 ր. 50 կ., իսկ երկրորդ փեռկինը 2 ր. 50 կ. իւրաքանչիւրը հարիւր օրինակը. թղթի թէ ազնւութեան և թէ որակութեան երաշխաւոր և պատասխանատու է վաճառատունը։

Օտար քաղաքացիք և գաւառացիք դիմելու են հետևեալ հասցէով.—

Тифлисъ, Бр. Абовьянцъ. 30—16

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ԵՒ ՎԱՃԱՌԻՒՄ Է

բոլոր Հայ գրավաճառների մօտ

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

(գաւառական պատկերներ)

հեղինակի պատկերով.

ԴՐԵՑ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆՑ

գինն է 70 կոպ.

10—4

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 28 го Февраля 1889 г. Տպարան Կաւկազ լրագրի գրատենեակի Типографія конторы газеты Кавказъ. Гол. пр., д. Читахова.